

Ting å tenke på når man skal kjøpe en airedaleterriervalp...

Går du/familien med planer om å kjøpe en airedalevalp? Her er noen gode råd om hva du bør tenke over og passe på hvis du planlegger et lite firbent familiemedlem.

Å kjøpe seg en valp er en stor og viktig avgjørelse. En hund lever i 10-15 år og valgene du/dere gjør har stor betydning for om livet som hundeeier stort sett skal bli en fornøyelse eller om det blir mer bekymring enn glede. Det er viktig at du går riktig fram, men hvordan kan du som uerfaren vite hva du skal se etter og spørre om? Hvilken oppdretter og hvilket kull skal du velge en airedalevalp fra? Hvordan skal du gå fram? Her følger noen gode råd.

Før du kontakter noen av oppdretterne er det en selvfølge at du har satt deg nøye inn i rasen. Du har kanskje også kontaktet Airedale raseklubbens valpeformidler og fått navn og adresse på oppdrettere som har eller planlegger valper. Vær imidlertid klar over at selv om en oppdretter og et kull står på raseklubbens valpeformidlingsliste, er det ikke nødvendigvis **en kvalitetsgaranti**. Det betyr bare at kullet og oppdretteren oppfyller minstekravene for å stå på klubbens hjemmeside og at gitte retningslinjer for avl er fulgt. Det er fremdeles viktig å bruke sin egen vurdering og se oppdretter og valper an. **IKKE kjøp valp usett!** Dersom du bor slik til at du ikke har anledning til å se valpene før du eventuelt henter den, få i alle fall en kjenning som har hunde-erfaring til å besiktige og vurdere kullet for deg. Men husk – en hund er ikke bare et produkt av avl – den blir også mye hva du gjør den til. Men oppdretterens arbeid setter grensene for hvor bra eller dårlig den kan bli for deg.

Hva skal du så spørre etter når du kontakter en airedale-oppdretter? Jo – først og fremst faktaspørsmål. Spørsmål som krever svar basert på skjønn fra oppdretterens side har mindre verdi.

Airedaleterrieren er fremdeles en sunn og frisk rase, men det dukker opp sykdommer her også. Det er viktig at oppdretter gjennom sitt valg av avlsdyr gjør sitt for at sjansene for at din valp skal utvikle arvelige sykdommer er så små som mulige. Selv de beste bekjempelsesprogram kan ikke garantere 100% at din valp vil være frisk, men sjansene for at du skal slippe hjertesorg er mye større hvis du kjøper valp etter friske foreldre, og ikke minst friske linjer bakover. Foreldredyr og linjen bakover bør minimum ha kjent HD-status (hofteladdsdysplasi), gjerne også øyelysing og AD-status. Airedaleterrierklubben har forfattet et dokument «Rasespesifikk avelsstrategi (RAS) for Airedale». Dette dokumentet ligger på Airedaleterrierklubbens hjemmeside: <http://www.norskterrierklub.no/nb-NO/Airedaleterrier.aspx>. RAS er et godt grunnlag for å bli kjent med rasen.

Selv om du ikke er utstillingsinteressert, men bare ønsker deg en god kamerat, kan det være lurt å undersøke om foreldrene er premierte. Det gir en viss garanti for at din airedalevalp med tiden vil se noenlunde slik ut som det bildet du har falt for. Men ikke la deg blende av rosetter og sløyfer. Det er ikke sikkert at de beste utstillingshundene er de beste – eller friskeste - familiehundene.

Som første gangs airedaleeier bør du også være interessert i hvilken hjelp og oppfølging oppdretter kan gi. Airedaleterrieren er en trimmerase – pelsen skal nappes for hånd – vil du få hjelp med pelsstellet den krever? Er oppdretter i stand til og villig til å stille opp med råd og råd når det gjelder oppdragelse, slik at problemer kan unngås? Dersom oppdretter bor på en annen kant av landet – fins det en et airedalemiljø der du bor som kan hjelpe deg? Eller har oppdretter et nettverk rundt seg og kan henvise deg til et sted du kan få hjelp med pels?

Når du har snakket med oppdretter på telefon, gjør avtale om å komme og se valpene, uten å binde deg til å kjøpe. Hundeoppdrettere er som alle andre folk – noen har et pent hjem, andre ikke. Noen er umiddelbart likendes, andre ikke. Men husk – det er ikke oppdretteren du skal kjøpe, det er eventuelt en valp. Så det du må vurdere er hvordan valpene har det, og hvordan hundene trives med sin eier.

For det første – er det rent og ordentlig inne hos valpene? Valper tisser og bæsjer i ett sett, og det er ikke til å unngå at det kan være en og annen tisedam, men er det ny tiss og avføring, eller har de gått og tråkket i det en stund? Lukter det gammel urin? Lukt er ikke til å unngå hos et valpekull, men det er forskjell på lukten der det blir holdt rent, og der urin får trekke inn i gulvbelegg og vegger. Har valpene dagslys og frisk luft der de bor, og har de muligheter til å komme ut når været tillater det? Bakterier og sykdommer trives mye dårligere i et rent miljø, og solskinn og frisk luft er gode desinfiseringsmidler. Har valpen det rent, lyst og luftig, vil den ha økt motstandskraft. Bor airedalevalpene slik at de har mulighet for kontakt med folk og dyr, eller er de stuet vekk langt unna alt som skjer i huset? Fra valpene er 3 uker gamle skjer en pregning og sosialisering som former deres forhold til verden rundt seg – alle positive opplevelser

med mennesker, hunder, unger og vanlige husholdningslyder i denne perioden gjør at de lettere takler tilværelsen senere i livet. Dersom du har barn, er det viktig at valpen også har hatt positive opplevelser med små mennesker.

Bor airedalevalpene sammen med mora, eller er mora skilt fra valpene? Dersom det er flere hunder i huset – har de også omgang med valpene? Omgang med voksne hunder lærer valpene hundespråk. De lærer å lære for å si det svært forenklet. Dette var litt om hva du skal se etter i miljøet valpen vokser til i.

Så kommer vi til sakens kjerne – hunden selv. Før du begynner å se på og vurdere airedalevalpene, ta deg god tid til å hilse på mora og eventuelt faren hvis du har mulighet til det og andre slektninger som måtte finnes i huset. Alle valper er nemlig søte. Det er de voksne slektningene som kan gi deg et bilde av hva du vil kunne vente at valpen utvikler seg til. Er de voksne tillitsfulle? Rasetypiske (sjekk evt. premiering)? Velstelt og trivelige? Dersom de voksne hundene virker sky eller aggressive, burde du ikke være interessert i å gå videre. Der vil deres oppførsel kunne være en pekepinn på hva du kan forvente deg av valpen.

Er du fornøyd med hva du ser av de voksne hundene, går du videre og hilser på valpene. Sunne, velsosialiserte valper kommer strømmende for å hilse på alle fremmede. Unntak kan være om de akkurat har spist og har sovnet, ta deg da tid til å vente til de er klare til ny dyst. Men for all del, ikke gjør den feilen at du faller for valper som ser triste og sørgmodige ut. De kan være syke, eller ha et dårlig gemytt. Uansett grunn – du kan vente deg mer problem enn glede ved å la «morsfølelsen» ta overhånd. På den annen side er det heller ikke sikkert at den største, sterkeste og tøffeste valpen i kullet er den rette for en førstegangs hundeeier som skal ha en kamerat og familiehund. Den kan bli i overkant aktiv og stri, vant som den er til å være sjef i valpekassen!

Så er det tid for å ta opp og undersøke valpene. Er pelsen ren og blank? Er klørne kortklippede? En valp som er vant til å bli stelt fra den er liten, blir mye enklere å håndtere når den vokser til. En sunn og blank pels er også tegn på helse og velvære (men husk på; valpepels vil aldri ha den glansen som en voksen). Er valpen god og rund? Valper skal være lubne og faste i kroppen. De skal virke tunge i forhold til størrelsen når du løfter dem. De skal ha noe å vokse på, og noe å tære på i tilfelle sykdom. Men en stor mage er ikke det samme som at valpen er i godt hold. Det kan være tegn på at den får mye, men lite næringsrik kost, eller at den er full i mark.

Undersøk om tispene ble gitt kur mot innvollsparasitter før og under drektigheten, og at valpene er regelmessig behandlet mot innvollsorm. Virker valpen frisk? Er øynene klare og blanke, uten puss i øyekroken? Er ørene rene og ikke røde og irriterte? Er kjønnsåpningene rene og tørre? Er den uten utslett på den nakne magehuden? Er bittet korrekt for alderen eller standarden? Grove bittfeil kan føre til andre problem enn bare diskvalifisering i utstillingsringen. Valpene skal undersøkes av en veterinær og bl.a. chippes før overlevering til ny eier, her vil også bittet bli undersøkt og evt. kommentert.

Hva følger med airedalevalpen når den leveres? Minstekrav bør være helseattest fra veterinær, foringsliste og litt av det føret den er vant til, råd om stell og oppdragelse, registrering i NKK (chipping) samt kjøpsavtale. Norsk kennelklubb har gode standard kjøpsavtaler. Valpen må være minst ca. 8 uker gammel.

Først når du er fornøyd på alle disse punktene, kan du sette deg ned og diskutere kjøp av airedalevalp. Det er viktig i en sånn sammenheng ikke å la seg diktere av hjertet, men å bruke hjernen. Alle valper er søte, og uansett hvilken man kjøper blir man like glad i den. Hvorfor da ikke bruke tid på å finne den valpen som vil gi en mest glede og minst sorger og bekymringer gjennom livet? I Norge er det slik at du betaler like mye for en valp med dårlig start i livet som en som leveres deg med de beste forutsetninger for å bli alt det du drømmer om, for din hund og deg!

